Europees Parlement
2024-2029

Commissie werkgelegenheid en sociale zaken
De voorzitter

21.11.2024

De heer Johan Van Overtveldt
Voorzitter
Begrotingscommissie
BRUSSEL

Betreft: Advies inzake de beschikbaarstelling van middelen uit het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering voor ontslagen werknemers (aanvraag van België – EGF/2024/002 BE/Limburg machinery and paper) (2024/0286(BUD))

Geachte voorzitter,

In het kader van bovengenoemde procedure is de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken gevraagd een advies uit te brengen aan uw commissie, en heeft zij besloten dit advies in briefvorm uit te brengen.

De Commissie werkgelegenheid en sociale zaken heeft de kwestie tijdens haar vergadering van 21 november 2024 besproken. Tijdens die vergadering heeft zij besloten aan de bevoegde Begrotingscommissie onderstaand advies uit te brengen.

Hoogachtend,

Li Andersson

ADVIES

A. overwegende dat België op 19 juli 2024 overeenkomstig artikel 8, lid 1, van Verordening (EU) 2021/691 (EFG-verordening) een aanvraag heeft ingediend voor een financiële bijdrage uit het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering (EFG) naar aanleiding van ontslagen in de economische sectoren die zijn ingedeeld in de NACE Rev. 2-afdelingen 17 (Vervaardiging van papier en papierwaren) en 28 (Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen) in de NUTS 2-regio in de provincie Limburg (BE22) in België;

B. overwegende dat België de aanvraag heeft ingediend op grond van de criteria voor steunverlening van artikel 4, lid 2, punt c), van de EFG-verordening, die vereisen dat binnen een referentieperiode van vier maanden (in dit geval 31 december 2023 tot 30 april 2024) de werkzaamheden van ten minste 200 ontslagen werknemers zijn beëindigd in ondernemingen die actief zijn in dezelfde of verschillende NACE Rev. 2-afdelingen en gelegen zijn in dezelfde NUTS 2-regio in een lidstaat; overwegende dat, na deze aanvraag te hebben beoordeeld, de Commissie overeenkomstig alle toepasselijke bepalingen van de EFG-verordening heeft geconcludeerd dat is voldaan aan de voorwaarden voor het toekennen van een financiële bijdrage uit het EFG;

C. overwegende dat de aanvraag betrekking heeft op 681 ontslagen werknemers (in aanmerking komende begunstigden);

D. overwegende dat de Commissie op 5 november 2024 een voorstel voor een besluit betreffende de beschikbaarstelling van middelen uit het EFG aan België heeft aangenomen om de terugkeer naar de arbeidsmarkt van 632 beoogde begunstigen te steunen;

E. overwegende dat de ontslagen in de papiersector het gevolg waren van een besluit van de Sappi Group (Sappi) om de productie in Lanaken stop te zetten en de fabriek te sluiten; overwegende dat dit besluit met name is genomen naar aanleiding van de dalende vraag naar grafische producten als gevolg van de toegenomen digitalisering en de daaruit voortvloeiende toenemende overcapaciteit van de Europese sector houtvrij gestreken papier (WCP); overwegende dat de capaciteit van de Europese WCP-industrie in de loop van 15 jaar met 50 % gedaald tot 4,6 miljoen ton in 2023; overwegende dat dit heeft geleid tot 567 ontslagen;

F. overwegende dat het aantal beschikbare banen in de industrie in Limburg in 2023 met 15 % is gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar; overwegende dat de ontslagen in de machinesector vooral een gevolg waren van de beslissing van Purmo om de productie van 50 mm-paneelradiatoren in haar fabriek in Zonhoven stop te zetten en de desbetreffende productielijn te sluiten; overwegende dat het besluit om de productie stop te zetten is genomen naar aanleiding van de sterke daling van de vraag naar paneelradiatoren in de EU als gevolg van de toenemende vraag naar alternatieve verwarmingssystemen, zoals warmtepompen en verwarmingssystemen op lage temperatuur, hetgeen weer een reactie was op de stijgende gasprijzen door de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de domino-effecten voor de consumentenuitgaven en de decarbonisatie van gebouwen en de industrie om het energieverbruik te verminderen; overwegende dat dit heeft geleid tot 114 ontslagen;

G. overwegende dat de ontslagen werknemers zijn geconcentreerd in Lanaken (83 %) en Zonhoven (27 %) in de provincie Limburg in Vlaanderen; overwegende dat de arbeidsmarkten van Lanaken en Zonhoven ongunstiger zijn dan die in Limburg als geheel of in Vlaanderen; overwegende dat de verhouding tussen de beroepsbevolking en de beschikbare banen in Lanaken 49 % bedraagt en in Zonhoven 55 %, dat wil zeggen tussen 19 en 13 procentpunt lager dan in Limburg (68 %) en tussen 24 en 18 procentpunt lager dan in Vlaanderen (73 %); overwegende dat de verhouding tussen werkzoekenden en vacatures in Lanaken en omgeving (Maasland) 4,5 bedraagt (ongeveer tweemaal zo hoog als in Vlaanderen); overwegende dat de arbeidsmarkt van het Maasland ook negatieve gevolgen heeft ondervonden van een herstructurering door de Nederlandse autofabrikant VDL, die een verlies meldde van ongeveer 2 000 banen vanaf 1 maart 2024 in zijn productie-installatie in Born, waaronder 700 grensarbeiders die in het Maasland wonen;

H. overwegende dat België heeft laten weten dat het gecoördineerde pakket van gepersonaliseerde steunmaatregelen werd opgesteld in overleg met de sociale partners overeenkomstig artikel 7, lid 4, van de EFG-verordening; overwegende dat vakbonden en werkgeversorganisaties op alle niveaus betrokken zijn bij de activiteiten van de openbare diensten voor arbeidsvoorziening in Vlaanderen (VDAB);

I. overwegende dat het EFG het jaarlijks maximumbedrag van 30 miljoen EUR (in prijzen van 2018) niet mag overschrijden, zoals vastgelegd in artikel 8 van Verordening (EU, Euratom) nr. 2020/2093 van de Raad van 17 december 2020 tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2021-2027;

Om bovengenoemde redenen verzoekt de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken de Begrotingscommissie als bevoegde commissie derhalve onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:

1. herinnert eraan dat het EFG tot doel heeft solidariteit te betonen met en steun te verlenen aan begunstigden; is van mening dat financiële bijdragen uit het EFG in de eerste plaats gericht moeten zijn op maatregelen op het gebied van actief arbeidsmarktbeleid en gepersonaliseerde steunmaatregelen die een snelle, gepaste en duurzame terugkeer van de begunstigden op de arbeidsmarkt beogen binnen of buiten de sector waar zij oorspronkelijk werkzaam waren; benadrukt dat het belangrijk is om werknemers voor te bereiden op en te ondersteunen bij de dringend noodzakelijke groene en digitale transitie van de Europese economie en samenleving; wijst er in dit verband nogmaals op dat de Unie een belangrijke rol speelt doordat zij, onder meer via het EFG, voorziet in financiering die bedoeld is om mensen in staat te stellen de kwalificaties te verwerven die nodig zijn voor het realiseren van een rechtvaardige transitie, in overeenstemming met de Europese Green Deal;

2. is het met de Commissie eens dat is voldaan aan de voorwaarden van artikel 4, lid 2, punt c), van de EFG-verordening en dat België uit hoofde van die verordening recht heeft op de gevraagde financiële bijdrage van 704 135 EUR, wat overeenkomt met 60 % van de totale kosten van 1 173 559 EUR, met inbegrip van uitgaven ten bedrage van 1 126 559 EUR voor gepersonaliseerde steunmaatregelen en uitgaven ten bedrage van 47 000 EUR voor activiteiten inzake voorbereiding, beheer, voorlichting en publiciteit, controle en rapportage; herinnert eraan dat België overeenkomstig de EFG -

verordening recht heeft op een maximaal medefinancieringspercentage van 85 % van de totale kosten;

3. wijst erop dat de ondernemingen waar de ontslagen zijn gevallen zich hebben gehouden aan de Belgische wetgeving inzake collectief ontslag, die voorziet in een verplichte procedure voor het informeren van en overleggen met de werknemersvertegenwoordigers; is ingenomen met het feit dat België heeft gemeld dat de eerste informatiesessies voor de werknemers op 26 december 2023 zijn begonnen en dat de tewerkstellingscellen onmiddellijk na de ontslagen van start zijn gegaan, en dat VDAB reeds op 13 maart 2024 in Lanaken een banenbeurs heeft georganiseerd voor voormalige werknemers van Sappi en Purmo, waaraan ongeveer 20 ondernemingen deelnamen;

4. wijst op het profiel van de ontslagen werknemers, waarvan een derde 55 jaar of ouder en 30 % laagopgeleid is, en neemt er nota van dat de dalende trend in vacatures en de geografische spreiding ervan betekenen dat de werknemers aanvullende steun op maat nodig zullen hebben bij een succesvolle overgang naar werk;

5. wijst erop dat België heeft bevestigd ervoor te zullen zorgen dat voor de maatregelen waarvoor uit het EFG een financiële bijdrage wordt ontvangen, geen financiële steun uit andere financiële instrumenten van de Unie zal worden verleend;

6. stelt vast dat het bij de gepersonaliseerde steunmaatregelen ten behoeve van de werknemers gaat om de volgende maatregelen: a) sociale interventieadviseur (SIA), b) loopbaanbegeleiding en beroepsoriëntatie, c) actieve ondersteuning bij het zoeken naar een baan, d) opleiding, omscholing en beroepsopleiding, en e) opleiding op de werkplek; benadrukt dat, gezien de leeftijd en het onderwijsprofiel van de beoogde begunstigden, bij het verlenen van individuele dienstverlening rekening moet worden gehouden met de specifieke behoeften van deze groepen;

7. wijst met name op het belang van artikel 7, lid 2, van de EFG-verordening, waarin wordt bepaald dat bij het samenstellen van het gecoördineerde pakket rekening moet worden gehouden met toekomstperspectieven van de arbeidsmarkt en de in de toekomst benodigde vaardigheden, en dat het gecoördineerde pakket moet aansluiten bij de overgang naar een hulpbronnenefficiënte en duurzame economie, waarbij de nadruk gelegd moet worden op de verspreiding van in het digitale industriële tijdperk benodigde vaardigheden; is ingenomen met het feit dat de standaardsteun van VDAB aan ontslagen werknemers digitale instrumenten en opleiding in digitale vaardigheden omvat, alsook vaardigheden die vereist zijn in een hulpbronnenefficiënte economie;

8. herinnert eraan dat het overeenkomstig artikel 7, lid 2, punt b), van de EFG-verordening mogelijk is om in het kader van het gecoördineerde pakket speciale tijdelijke maatregelen vast te stellen, zoals de uitbetaling van toelagen voor kinderopvang, om het voor werkzoekenden gemakkelijker te maken aan de voorgestelde activiteiten deel te nemen.